

Kurpitsalyhty

Kurpitsosta saa kaivertamalla kivoja kynttilälyhtyjä pimeneviin iltoihin. Kurpitsalyhdyn valmistaminen vaatii hieman voimaa ja taitoa, mutta onnistuu hyvin ohjaajan avustuksella. Lokakuun lopussa voi pitää vaikka yhteiset Halloween -juhlat.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- Käsivoimia, kovertimen ja veitsen käyttö

Toiminnan kesto:

1-2 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Isoja kurpitsoja
- Terävä ja tukeva veitsi kurpitsan hatun irrottamiseen ja suun/silmien tekemiseen
- Kauha, iso lusikka tms. kurpitsan kovertamiseen
- Tussi

Työohje:

1. Leikkaa irti kurpitsan hattu terävää veistä apuna käyttäen. Leikkaa hatusta riittävän suuri. Hatun reunasta voi tehdä sahalaitakuvioiden.
2. Koverra kurpitsa tyhjäksi siemenistä lusikalla/kauhalla. Tämän jälkeen koverra talteen kurpitsan hedelmälihaa. Koverra vain sen verran mikä irtoaa helposti, jolloin kurpitsalyhty säilyttää hyvin muotonsa. Kuoret ovat yllättävän paksut ja painavat paljon.
3. Piirrä tussilla kurpitsalle kasvot ja leikkaa ilme terävällä veitsellä varovasti ääriviivoja myöden.
4. Hattuun voi tehdä ilmareikiä, jolloin se ei kuumene yhtä helposti.

Ohjaajalle:

- Kurpitsoja voi ostaa kauppojen hedelmä- ja vihannesosastoilta, mutta kannattaa olla ajoissa liikkeellä.
- Kurpitsa koverrettuna ei säily kovin pitkään hyvännäköisenä ja kynttilän polttaminen sen sisällä nopeuttaa pilaantumista, joten ne kannattaa kovertaa mahdollisimman lähellä juhlia.
- Kurpitsan hedelmälihan voi hyödyntää samoin kuin siemenet, kunhan vain käyttää syötäväksi sopivia kurpitsalajikkeita.
- Kurpitsan sijaan voi samalla tekniikalla kovertaa esimerkiksi appelsiineja ja greippejä. Ne kuivahtavat sisätiloissa, joten niistä riittää iloa pidempään.

Muuta:

- www.nicehouse.fi -> hakusana "kurpitsa"

Lähde: <http://www2.aamulehti.fi/teema/kotijaasuminen/nain-teet-kurpitsalyhdyn-katso-kuvalliset-ohjeet/159771>

Piirrä tussilla ääriviivat kurpitsaan, joita pitkin leikkaat

Koverretut appelsiinit

Sipulikukat jouluksi (hyötäminen)

Joitakin sipulikasveja voidaan kukittaa sisätiloissa Jouluksi. Tätä kutsutaan hyötämiseksi, jossa kasvien normaali vuosirytmiksi sekoitetaan ja saadaan ne kukkimaan "väärään" aikaan. Kukkaan saattaminen kestää kukasta riippuen sipulin istutuksesta noin 2-4 kk. Hyödettäviä kukkia ovat muun muassa hyasintti, krookus, kielo, tulppaani, amaryllis ja tasetti (sarjanarsissi).

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
■								■			
								■			

■ Milloin mahdollista? ■ Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- Kohtuullinen sorminäppäryys

Toiminnan kesto:

½-1 h

Kustannukset:

€ **€€** €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Hyödettäviä kukkasipuleita
- Ruukkuja
- (Kevytsoraa, jos ruukussa ei ole reikiä)
- Multaa

Työohje:

1. Levitä istutusastian pohjalle kerros kevytsoraa, varsinkin jos astiassa ei ole reikiä.
2. Levitä soran päälle hyvälaatuaista multaa.
3. Istuta sipulit multa siten, että sipulista jää 1/3 näkyviin.
4. Sipulit tarvitsevat kylmäkäsitelyä, jonka aikana ne juurtuvat: sijoita sipulit noin 8-10 viikoksi pimeään ja viileään (alle 10 astetta). Pidä multa hiukan kosteana koko ajan.
5. Juurtumisen jälkeen astiat siirretään valoisaan ja lämpimään paikkaan. Ajoita valoon ja lämpöön siirto 3-4 viikkoa ennen haluttua kukinta-aikaa.

Ohjaajalle:

- Istutusastiana voi käyttää esimerkiksi erilaisia koreja, jotka voi joulun alla koristella jäkälillä, sammalilla, havuilla tms. koristeilla.
- Jotkut joulukukat ovat hyvin voimakastuoksuisia ja myrkyllisiä.
- Istutukset tarvitsevat viileän säilytystilan kylmäkäsitelyä varten, jollaiseksi käy muun muassa kellari tai maahan kaivettu kuoppa, johon ruukku sipuleineen upotetaan ja peitetään lehtikarikkeella.
- Kukintaa voi nopeuttaa ostamalla valmiiksi kylmäkäsiteltyjä mukuloita ja sipuleita. Ne voi laittaa suoraan istutuksen jälkeen lämpöiseen ja valoisaan kasvamaan ja kehittymään.

Lähde: <http://www.hyotykasviyhdistys.fi/?p=sipulit>

Lintujen talviherkut

Linnuille voi itse tehdä kauniita ja helppovalmisteisia herkuja erilaisista siemenistä ja rasvasta. Herkut on nopea valmistaa ja niiden tekemiseen ei vaadita suuria resursseja. Käyttämällä erilaisia muotteja ja nauhoja, herkuista saa myös koristeellisuutta pihapuiden oksille. Toiminta onnistuu ohjaajan avustuksella lähes keneltä tahansa.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
[Green bar across all months]											
[Red bar]									[Red bar]		

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

Toiminnan kesto:

½-1 h + jähmettymisaika

Kustannukset:

€ **€€** €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kattila
- Kookosrasvaa tai eläinosastoilla myytävää linnuntalia
- Piparkakkumuotteja
- Alumiinifoliota ja teippiä
- Erilaisia siemeniä
- Kauha
- Koristenauhaa

Työohje:

1. Sulata rasva kattilassa alhaisella lämmöllä.
2. Aseta jokaisen piparkakkumuotin alle pala foliota ja rutista se muotin reunoja myöten ylöspäin. Teippaa folio paikalleen.
3. Aseta foliopaketit tukevasti toisiaan vasten reunalliseen astiaan.
4. Kaada jokaisen muotin pohjalle kerros siemeniä. Nosta kauhalla sulaa rasvaa siemenien päälle muotin puoliväliin asti. Nosta astia viileään jähmettymään.
5. Kun massa on jähmettynyt, aseta ensimmäisen kerroksen päälle koristenauhasta sidotun lenkin pää ja peitä se siemenillä. Sulata toinen erä rasvaa, täytä muotit ja nosta pelti uudestaan kylmään jähmettymään.
6. Irrota rasvakakku muotista, kun se on täysin kovettunut. Jos se on tiukasti kiinni, älä käytä voimaa. Sisus solahtaa ulos, kun lämmität hieman muottia.

Ohjaajalle:

- Vaihtelua herkkuihin saat käyttämällä erilaisia värikkäitä nauhoja.
- Lintujen ruokinnan sallimisesta on vaihtelevia käytäntöjä asuinpaikasta riippuen, joten kannattaa selvittää lupa-asiat ennen lintujen ruokinnan aloittamista.

Lähde: Erkkilä, H. 2005. Lahjoja kotipuutarhasta.

Teippaa folio huolellisesti muottien ympärille

Kaada muottien pohjalle siemeniä ja valuta niiden päälle sulaa rasvaa

Aseta koristenauha ja lisää uusi rasvasulakerros.

Lokakuu

Kanojen sulkasato ja lintubaari

Kanojen luontaisen vuosirytmien seuraaminen on mielenkiintoista. Se perustuu päivänpituuteen. Keväällä kun valon määrä alkaa lisääntyä käynnistyy kanojen lisääntymiskausi ja muninta. Syksyllä päivän lyhentyessä alkaa sulkasato, jolloin vanhat, kuluneet sulat putoavat ja samalla muninta hiipuu kunnes uudet sulat ovat muodostuneet. Sulista on kiva askarrella erilaisia koristeita. Sulilla voit vaikka koristella linnuille hauskan lintubaarin ulkoruokintaan

Lintubaari

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
[Green bar across all days]											
										[Red bar]	

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- Sorminäppäryys

Toiminnan kesto:

1-2 h + lakan kuivumisaika

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kukkaruukku
- Höyheniä, sulkia
- Vahvaa nyöriä
- Sakset, siveltimiä, liimaa
- Akryylivärejä
- Lakkaa
- Talipallo

Työohje:

1. Maalaa kukkaruukku haluamallasi värisellä akryylimaalilla ja anna kuivahtaa.
2. Koristele ruukku tehosteväriä käyttämällä maalauksessa apuna esimerkiksi sulkia tai höyhentä. vaihtoehtoisesti voit myös liimata ruukun pintaan höyheniä ja sulkia.
3. Lakkaa pinta useampaan kertaan säänkestävyyden takaamiseksi. Anna lakan kuivahtaa lakkauskertojen välillä.
4. Leikkaa haluamasi mittainen pätkä vahvasta nyöristä. Sido nyörin toinen pää talipalloon. Tee toinen solmu nyöriin lähelle talipalloa, jotta ruukku pysyy talipallon yläpuolella. Pujota nyöri ruukun sisäpuolelta reiästä ja tee ruukun yläpuolelle ripustuslenkki.
5. Ripusta lintubaari ulos ja nauti lintujen tarkkailusta.

Ohjaajalle:

- Lintujen ruokinnan sallimisessa on vaihtelevia käytäntöjä asuinpaikasta riippuen, jotka kannattaa selvittää lupa-asiat ennen lintujen ruokinnan aloittamista.
- Talipallon tilalla voit käyttää itse valmistamiasi lintujen talviherkkuja.
- Akryyliväri on märkänä vesiohenteinen ja -liukoinen, mutta kuivuessaan muuttuu vedenkestäväksi. Tosin kunnan vesipesua hankauksineen se ei kestä. Lakka lisää värin kestävyyttä ja maalit säilyvät myös ulko-oloissa.

Lähde: <http://opetus.ruokatieto.fi/WebRoot/1043190/sisaltosivu.aspx?id=1071847>,
<http://www.cchobby.fi/ideat/602-lintubaari/>

Kuivakukka-asetelma

Kuivakukka-asetelmien tekeminen on kivaa, helppoa ja halpaa, varsinkin jos kerää kukat itse luonnosta ostokukkien sijaan. Kuivakukka-asetelmat säilyvät hyvin vuodesta toiseen muistuttaen menneestä kesästä ja saaden odottamaan seuraavaa kesää.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—											
—											

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- Kohtuullinen sorminäppäryys, saksien käyttö

Toiminnan kesto:

1-3 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kuivakukkia, sammalta, jäkälää
- Oasis-sientä
- Asetelma-astia (esim. kori, ruukku, maljakko...)
- Sakset, veitsi, (sukkapuikko)

Työohje:

1. Leikkaa oasis-sienestä korin pohjan kokoinen pala ja aseta se korin pohjalle.
2. Peitä kukkasieni halutessasi sammalella tai jäkälällä, jonka saat kiinnittymään kukkasieniin kun työntät kukkia sieneen sen läpi. Leikkaa kuivakukkien varsista sopivan pituisia ja työnnä niitä varovasti oasis-sieneen. Asettele ne mielesi mukaan. Jos kukkien varret ovat hyvin hentoja, voit tehdä niille valmiin reiän sukkapuikon avulla. Asetelman tekoa helpottaa, kun valitset asetelman perustaksi tukevan ja monihaaraisen kasvin, jonka oksien lomaan on helppo työntää muita kasveja.

Ohjaajalle:

- Asetelmia voi tehdä ympäri vuoden ja toiminnan voi jakaa useammalle toimintakerralle.
- Kuivakukka-asetelma on lähes ikuinen sisätilojen koristaja.
- Valmiita kuivakukkia voi ostaa muun muassa toreilta sekä verkkokaupoista.

Muuta:

- <http://www.nicehouse.fi/puutarha/kuivaku/kuivaku.htm>

Lähde: <http://www.nicehouse.fi/puutarha/kuivaku/kuivaku.htm>,

Paavilainen, M. 2004. Askartele kaunista kotiin luonnon materiaaleista.

Kuivakukkakranssi

Kuivakukista voi tehdä kransseja oviin, ikkunoihin, seinälle ja pöydälle. Tekeminen on kivaa, helppoa ja halpaa, varsinkin jos kerää kukat itse luonnosta ostokukkien sijaan ja valmistaa kranssipohjan pajusta. Kranssin voi valmistaa tuoreista kukista, jonka kuivattaa ilmastavassa paikassa tai vaihtoehtoisesti käyttämällä valmiiksi kuivattuja kukkia.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—											
—				—							
—											

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- Kohtuullinen sorminäppäryys

Toiminnan kesto:

½-3 h

Kustannukset:

€ **€€** €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kuivakukkia
- Valmis kranssipohja tai pajua + rautalankaa tai oasiskuivasienikranssipohja tai styroxkranssipohja
- Rautalankaa tai puuvillalankaa
- Sakset, veitsi, sivuleikkurit, puikko

Työohje:

1. Valmista kranssipohja kiepauttamalla muutama notkea pajunvarsi renkaaksi. Vahvista se kiepauttamalla sen ympärille rautalankaa. Vaihtoehtoisesti voit käyttää valmista pajukranssipohjaa, styroxpohjaa tai oasiskuivasienikranssipohjaa.
2. Tee kuivakukista pieniä 7-8 sentin pituisia kimppuja, jotka sidot nipuiksi varovasti rautalangalla.
3. Asettele nippuja kranssipohjaan yksitellen sitomalla ne kiinni kiepauttamalla rautalankaa/puuvillalankaa muutaman kerran nipun tyven ympärille. Asettele nippuja lomittain siten, että seuraava peittää edellisen sidontakohdan. Jos käytät kranssipohjana oasiskuivasientä, voit painella kuivakukat suoraan kranssipohjaan. Jos käytät styroxpohjaa, paina kukille siihen valmiita reikiä puikolla.
4. Jos ripustat kranssin oveen, tee rautalangasta ripustuslenkki.

Ohjaajalle:

- Asetelmia voi tehdä ympäri vuoden ja toiminnan voi jakaa useammalle toimintakerralle.
- Valmiita kuivakukkia voi ostaa esimerkiksi toreilta sekä verkkokaupoista.

Muuta:

- <http://www.nicehouse.fi/puutarha/kuivaku/kuivaku.htm>

Lähde: <http://www.nicehouse.fi/puutarha/kuivaku/kuivaku.htm>, Paavilainen, M. 2004. Askartele kaunista kotiin luonnon materiaaleista.

